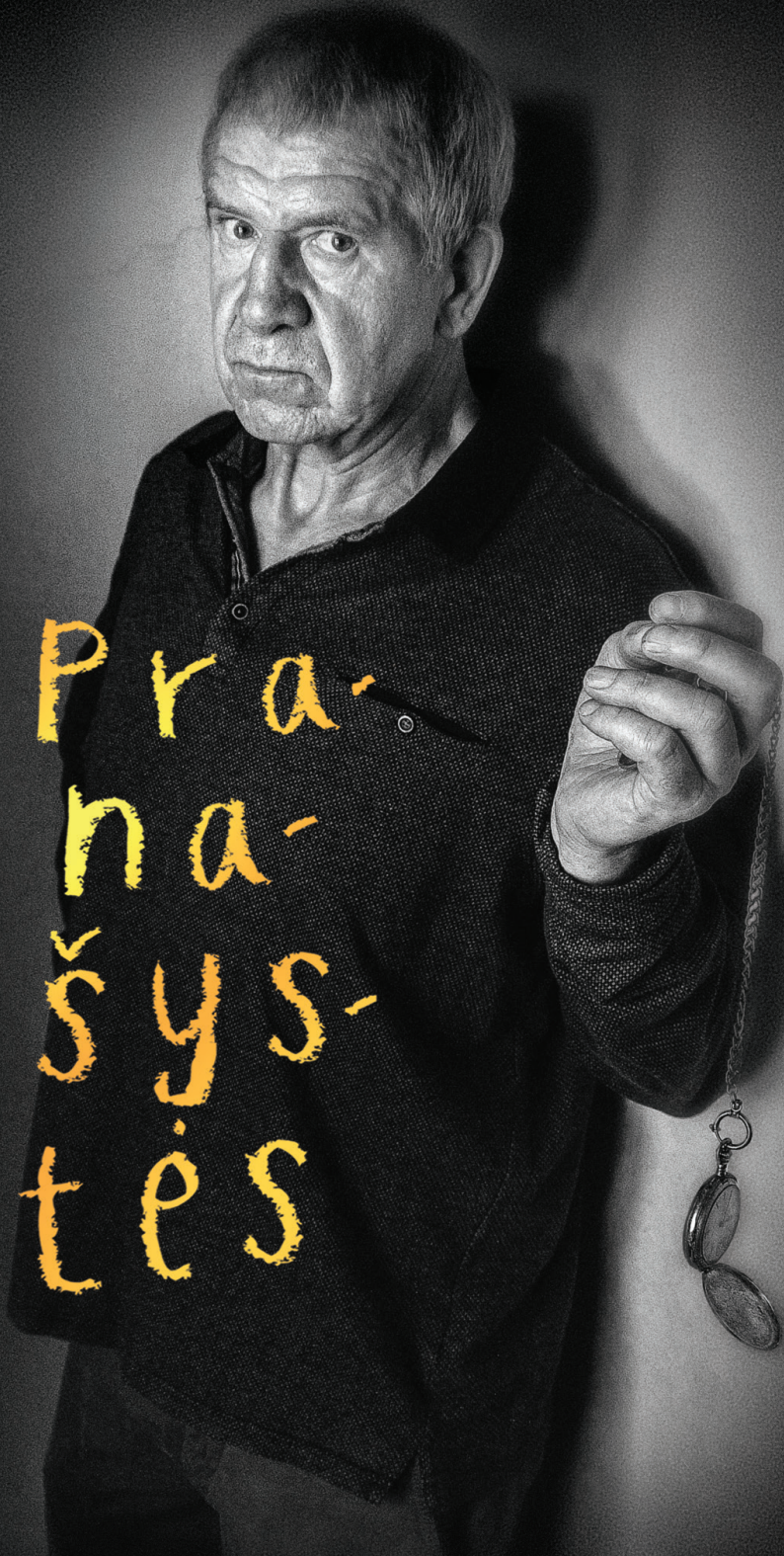

JUOZAS ERLICKAS

Pra-
na-
šys-
tės

TYTO ALBA

JUOZAS ERLICKAS

Pra-
ha-
šys-
tės

VILNIUS 2019

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama ši kūrinių, esančių bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

© Juozas Erlickas, 2019

© „Tyto alba“, 2019

ISBN 978-609-466-441-0

korumpuotaukšliai

- Kiek bus dukart du?
- Visaip būna.
- O šiandien?
- Trys. Bet juntama kaip dešimt.
- Būkit atsargūs. Imkit su pirštinėm.

Regėjimai

Klimatui šylant, galvos minkštės.

Lietuvoj tirps lietuviai... Suvešės arogancija, korupcija...

Draudimų cunamiai nušluos paskutines proto užtvaras.

Žemų algų ir aukštų kainų sandūroj tauta skils ir iš liaudies gelmių išsiverš paksis.

Ar supratę, kaip yra mums gerai, ir gyvensim gerai?

Kodėl mes taip gerai gyvenam?

Todėl, kad aš kas rytą palipu ant stogo ir prasklaidau pult išsirikiavusius rusus. Ogi arabų srautus nukreipiu kitom vagom, toliau nuo Lietuvos.

Laivams ir valstiečiams parodau kelią...

O kartais imuos rimtesnių priemonių: Skarbauckį ir Prunksietį pastatau ant liepto ir liepiu daryti lietuvišką jogą. Tie įsibėgėja ir trenkiasi ragais į viens kitą. Dešimt tokių procedūrų – ir skirstomės, tęsiam darbus.

Po savaitės, kai aniems vėl užaina, programą kartojam.

Taip pat kartojam istorijos pamokas.

– Penkioliktam amžiui čia siautėjo Vytautinių grupuotė, – aiškinu. – Plėšimai, grobimai, žudymai buvo įprastas dalykas... Klausiat, kodėl nusikalstamos grupuotės vadeivai daug kur vis dar stūkso paminklai? Tokie laikai buvo...

Pašventinu visus.

– Būkim budrūs, nes „tokie laikai“ nuolat kartojasi, gali užėiti ir mūsų laikais.

Sunkiau sekasi kovoti su klimato kaita. Liepą, kai ėmiau naudoti per daug biokuro, klimatas smarkiai atvėso. Bet ar gali tiksliai apskaičiuoti, jei nuolat trukdo žmona? Biokurą tenka siurbt pasislėpus ar netgi tamsoj!

O kaip išvargina pokalbiai su Trūmpu ir Pūtinu. Vienas nori nuo visų apsitverti, kitas – už pasaulį išvis be sienų. Atseit užsukam, kur norim... Tuos du ožius nuolat reikia tramdyt.

O kai kanclerė ima drebėti... Vėl bėgu aš su man žinomais vaistais.

– Sėdit per naktis su lyderiais, pasislėpę nuo visų... Tai ko norėt? – baruos.

Mudu su kaimynu irgi slapstomės. Bet saiką reiktų žinot. Nebe tas amžius.

Nusigalavęs grįžtu Lietuvon, o čia – pensylos su pasenusia melodija:

– Visą gyvenimą dirbom...

Todėl specialiai jaunimui išleidau brošiūrą „Trys žingsniai nuo pensijų pakopos“.

Pirmas žingsnis: niekadęs nepradėk dirbti.

Antras: jei pradėjai – liaukis.

Trečias: apversk valtį su darbdaviais ir keliauk į Jeruzalę.

Ar bandymai su gyvais žmonėmis tęsis iki galo?

Ar mes galim gyventi dešimt kartų geriau?

Seniai galėjom.

Kitados parašiau knygą „Dešimt žingsnių, kurie pakeis jūsų gyvenimą“. Bet niekas nepasikeitė, nes vienintelis, kuris perskaitė, buvau aš. Gaila, nes viskas ten veiksminga.

Pirmas žingsnis: niekados neprasižiok.

Antras: jei prasižiojai – užsičiaupk.

Trečias: eik šalin.

Iš tiesų pakaktų šių trijų. Jei žmonės laikytųsi! Deja...

Todėl ketvirtas žingsnis: jei prasižiojęs nebegali užsičiaupti, tai nuolat kartok – aš durnas, aš durnas...

Penktas žingsnis: niekad man neprieštarauk.

Šeštas: visados man pataikauk.

Septintas: gero nelauk.

Jei visi šitaip – koks gražus būtų gyvenimas! Bene taip jau sunku – neprieštaraut? Ar nudžius liežuvis, jei pataikausi?

Deja, net smailias tiesas sunku įkalt į bukas galvas. Tad aštuntas žingsnis: gavęs per vieną skruostą, atsuk antrą.

Devintas: gavęs per antrą – atsuk užpakalį.

Dešimtas: gavęs iš kojos – bėk neatsigręždamas. Mat jei mušamas nuolat gręžiosies – tik dar labiau suerzinsi.

Apylygė eurolyga

Galvom nedirba, viens kito negirdi, perdavimai – į šalį...

Tokią valdžios rinktinę patys subūrėm. Kodėl ne iš sveikiausių?

Kas iš mūsų liktų, jei mus pultų sveiki?

O iš anų, ėmę spaust, žiūrėk, ir atkovojam dešimt eurų.

Išsodrintojas

Toli nuo durų, ant pirmos pakopos, tūno suvargęs žmogelis.

– Kas pasakys, kiek dar liko gyvenimo kelio man?.. – dūsauja.

– Aš pasakysiu. Tik pirma reikia tau prie elektroninės pensininkystės prisijungt.

– Oi nemokėsiu!

Keliskart giliai gurkšteliu, kad nusiraminsčiau. Nuolat tai girdžiu, bet nepriprantu. Septynmetis pienburnis septyniskart išmanesnis už septynių dešimčių veteraną. Tai kaip šituos vertint?

Laimė, kad man to nereikia daryt. Sistema pati nuklauso kliento žodžius, nuskaito vertę ir parenka vietą.

Šiuo atveju po „nemokėsiu“, ypač dar sustiprinto „oi“, žybsi net penkios raudonos lemputės. Problemų nebus.

Vis tiek vaidinu įsiseidusį.

– Vardan jūsų gerovės triūsia šitiek specialistų! Tai negi nepadarys, kad viskas būtų sklandu ir paprasta?

– Dar nuspausiu ne tą klavišą, – verkšlena žmogelis.

– Jokios klaviatūros! – drąsinu. – Viskas kaip jūsų jaunystėj. Rodau daiktą, panašų į plūgo rankeną. Jam prašvinta akys.

– Trauk!

Jis trūkteli. Parūksta dūmai...

Buvo projektas – leist anuos į lopšelių, darželių... Radom pigesnę sprendimą.

Pasverkim vertę iš visų pusių

Sykį svarstėm, kodėl gėris ir blogis niekuomet nesudaro pusiausvyros.

– Aš paprastai esu gėrio pusėj, – tvirtinau.

– O Petras geras lovoj, – atsakė žmona.

Petras mano draugas, bet tiesa – svarbiau. Tai domėjaus:

– O spintoj?

Ji nežinanti.

Sykį, man darant miegamojo duris, Petras smuko į spintą ir kiaurą naktį prakiurksojo ten kaip negyvas.

Ar aš norėčiau su tokiu eit į žvalgybą? Kažin...

Aš nesakau, kad jis turėjo spintoj armonika griežt ar linksmas istorijas pasakot. Bet aplūžusias lentynas tai galėjo prikalt!

Aš manau: žmogus turi būti geras visur. Bepigu būti geram lovoj. Ten šilta. Lovoje ir aš geras.

Bet ir lovoj yra lubos. Jei į miegamąjį atslūkina žmona ir ima ką nors aiškinti – kaipmat pablogėju.

Lovoje aš geriausias, kai būnu ten vienas.

Išmanumas

Ir iš mano kompiuterio lenda visoks brudas – feisbukai, jutūbai...

Padaužau pagaliu ir prapuola.

Vėl pirmas pradėdu gyventi naujai ir protingai

1.

Sausio pirmąją nusigrėžiau nuo tikrųjų vertybių, o vienvės kartelę užkėliau taip aukštai, kad jau nė su savim nebesikalbu. Gyvenimo kokybė labai pakilo.

Deja, trukdo medijos.

Sunku patikėti, bet, pasak senolių, – seniau tų medijų išvis niekas neregėjęs negirdėjęs. Visur Lietuvoj ošusios girios, ten išėjęs prisiglausdavai prie medžio... Medis teikęs paguodą ir atgaivą, o iš medžių tankmės išlįsdavę tik šernai, vilkai ir kiti padorūs miškelėnai.

O iš medijų nuolat išlenda žmogijos ir ima skleisti žinias, energiją, optimizmą, šventinę nuotaiką...

Ir aš tuoj pasijuntu išsekęs, apima nuobodulys, subjūra nuotaika...

Ar negali ten sulindę ramiau sau murksot? O jei paklaustų: „Ar pas jus namie nuobodžiaujama?“, atsakyčiau: „Jau dešimt metų kaip aš metęs nuobodžiaut. Eikit lauk.“

Bet išeina Kalėdų Senis, ateina kažkoks Valentinas. Išeina Valentinas, atsiūkina veikėjai, rinkėjai, kenkėjai...

Žmogijos žygiuoja, kovoja, siekia, veržiasi į priekį, mėt

iššūkius... Skrenda, sprogsta, balotiruojasi... Kartais žmogijos ieško savęs ir išbando save. Bet dažniau ieško mūsų ir išbando mus, žmones. Todėl žmonių jau mažai belikę. Manoma, kad netolimoj ateity čia klestės vien žmogijos.

Tačiau kol kas žmogija be žmogaus išgyventi negali, nes minta mūsų dėmesiu ir viltim. Tai ropščiasi ant scenos ir ima rėkt: „Lietuva!“ Išgirdusios aidą: „tuvat... vat... va!..“, žmogijos prisijungia prie Lietuvos ir dalį jos nusiurbia sau.

Ką sutikęs, iškart neatskirsi, ar tai žmogus, ar jau žmogija. Vienas iš skirtumų: žmogus gali žiūrėti visom kryptim, todėl jam sunku sutelkt žvilgsnį. O žmogija turi pažiūras – pažiūri ir pasiima. Taigi, žmogija pastebi, o žmogus tik stebisi.

Pagavę žmogiją, metam į kūdrą. Jei neišplauks, vadinasi, tai būta žmogaus.

2.

Nusprendžiau, kad nuo sausio pirmos būsiu uždaras naujovėms.

Pamatęs naujovę, nusigręžiu, o jei niekas nemato – net paspiriu. Todėl, kad...

Visa, kas nauja, – tai pamiršti seni dalykai. Taip nutiko ir su kompiuteriais, kurie prieš milijoną metų buvo tokie populiariūs. Tas tarpsnis vadinamas Kompolitu. Apie jį mes nieko nežinome todėl, kad neliko rašytinių paminklų.

Daug amžių turėjo praslinkti, kol kažkas išrado pieštuką ir plunksnakotį... O išradus kreidą prasidėjo daugeliui girdėtas laimingas Kreidolitas.

Deja, užgriuvo Celiulitas, vyrai ėmė dairytis į vyrus, ir žemėje išnyko moterys.

Likę vieni, vyrai išrado karus ir nuolat kariaudami išsilaikė net kelis šimtmečius. Ir nežinia, kiek dar būtų išsilaikę, jei kažkoks mulkis nebūtų išradęs draudimų. Kai viskas buvo uždrausta, gyvenimas ėmė strigti, klimatas – vėsti...

Bet niekas neamžina. Per milijonus metų gyvenimo pagerėjimas ateidavo po kiekvieno apledėjimo, tad svaičioti, kad būtent dabar gyvenam gerai, kaip niekad, – nerimta.

Iš pasaulio žemėlapių Lietuva buvo išnykusi jau devyniasdešimt devynis kartus. Kai darsyk išnyks – švęsim jubiliejų.

Kodėl nerandame senųjų lietuvių liekanų?

Todėl, kad ne mes gudriausi. Anuomet, gamindami daiktus, žmonės naudojo ne plastiką, o visai kitokią, nūnai pamirštą ir iš naujo dar neatrastą, itin greitai suyrančią medžiagą. Spėjama, kad tai gali būti genetiškai modifikuotas vėjas.

3.

Nuo vienatvės lova liaujasi girgždėjus. Todėl tik išardau ir sutepu. Dar pakeičiu kojas – prisuku žiemes. O pagalvė nereikalinga – tuščioj lovoj neatsitrenksi...

Anuomet, kai prieblando po patalais susidurdavo dvi trys

moterys, – nė pagalvė negelbėjo. Taigi! Prieš revoliuciją mano lova gerai traukė – 120 mot./mėn.

O kai kas lovoje net užmiega. Prie moters! Aš niekad neleidau sau tiek atsipalaiduoti. Jei noriu miego, sliūkinu į kitą kambarį, pas žmoną.

Bet užvis labiau nemėgstu lovoje kalbėt. Todėl, kai pas mane ateina moterys, pirmiau siunčiu jas virtuvėn – tegu ten su maniške išsiplepa.

Apie ką man kalbėti su tom, kurios viską mato kitaip?

Aš niekad nesu palietęs vyro, nes žinau: palietęs krisčiau be sąmonės. Visiems šitaip. Kai buvau pas daktarą, tas lietė mane atsargiai ir tik su pirštine.

O jei moterys gali vyrus liest ir plikom rankom, tai vyrus jos mato visai kitokius, nei matau aš. Vadinas, ir visa kita joms atrodo kitaip. Štai kodėl butelį degtinės žmonos išpila ne į gerklę, kaip vyrai, o į kriauklę.

Vyru galima stebėtis, kaip keistu, nežinia kam skirtu prie-taisu. Vyrą galima net vertinti pagal degalų sąnaudas ir sugriovimų apimtis. Bet kad vyras galėtų kam nors patikt...

Man patinka tai, kas nepatikti negali: gerumas, švelnumas, sulčių gėrimas, blynų kepimas, lopšinės dainavimas... O jei mano žmona vadovautų nusikalstamai grupuotei ar kalėjimų departamentui – argi aš gyvenčiau su ja?

– Gal moterys, kurioms patinka vyrai, yra netradicinės orientacijos? – klausiu.

– Taip, – atsakau. – Nė vienam tradiciškai orientuotam

žmogui nepatinka ir niekad nepatiks grubumas, bukumas, chamizmas, chuliganizmas, švilpimas, knarkimas, girtavimas, smurtavimas, lipimas per galvas, griuvimas laiptais, pliurpimas apie save, spjaudymas į kitus, drybsojimas, spoksojimas, keiksmas, riksmas...

Pagaliau! Pritaisiau prie lovos ratukus. Žmona stumia lovą gatve, aš drybsau ir spoksau...

4.

Pamosuoju šluota ir prasklaidau vienatvę. Ir ko čia taip kaupiasi? Vakar buvau pas Pilypą, ten vienatvės nė su žiburiu nerasi, nors ir jis gyvena su žmona, kaip aš...

Žinau, kad visas ligas gydo skaidulos, bet aš jų nevalgau, nes norint nuryti šaukštą skaidulų reikia pusės litro degtinės. Man tiek per daug.

– Nuo sausio pirmos pradėjau dirbti, – skundėsi Pilypas. – Visi man sakė, kad dirbti – sunku. Ir tai pasitvirtino. Jei rimtai dirbi, tai niekam laiko nebelieka. Viską pradirbi.

– Jei pavyks mesti darbą, daugiau niekada nepradėk, – patariau.

Nesubrendėliai vis ieško savęs. Aš radau ir iki šiol nežinau, kur padėt.

Branduoliai trokšta atsiskleisti. Kai aš skleidžiaus, visi artimieji buvo mane palikę. Suglaudžiau sparnelius – sugrįžo.

Su perbrendusiais man irgi ne pakeliui. Mūsų mylimas se-

nelis Traidenis tiek pripučia į kelnes, kad popiet jau kybo palubėj žemyn galva. Vaikams pramoga – jie strykčioja ir bando pradurt senelio putėsius.

– Užaugę ir mes tokie būsim! – krykštauja.

– Užaugt negana, – mokau. – Dar reikia pasenti.

– Norim greičiau pasent!

– Visi nori...

Niekas nenori gyventi ir džiaugtis šia diena. Visi laukia: pavasario, pensijos, premijos, Kalėdų, Velykų, Valentino...

Ir visi skuba. Niekam nepatinka būti čia ir dabar.

Sykį apsivilkau juodą paltą, užsimaukšlinau gobtuvą ir atsi stojau kryžkelėj. Vienoj rankoj laikiau kryžių, kitoj – kastuvą. Norėjau, kad žmonės atsigręžtų į tikrąsias vertybes: skausmą, senatvę, mirtį...

Jiems nepatiko. Aš mat eismą trukdąs.

– Kur jūs einat? – šaukiau. – Atsipeikėkit!

Visi tada skubėjo į prekybcentrius, vežė vežimais, vilko maišais... Buvo didysis kalėdinis išpardurninimas.

Kai grįžau namo, žmona gyveno ten ir rytoj – staipėsi, vaipėsi... Kaipgi – rytoj ten bus linksmų, šventų, džiaugsmingų... O čia ir dabar esu tik aš.

Nusprendęs tapti atsiskyrėliu, palindau po lova. Tamsoj protas ėmė skaidrėti, ir supratau, kad aš jau seniai nuo visų atsiskyręs.

Ir nieko nenutiko. O juk buvo laikai, vaidenos – be tos ar anos gyvent negalėčiau...

Tai nieko nenutiks ir Europai, kai Didžioji Britanija atsiskirs. Anokia ten didžioji. Būčiau rusas – kepurėm užmėtyčiau...

Supykęs kad imsiu pliekti save diržu!

Aišku, sieloj ilgam liks trauma. Bet nūnai diržo poveikis aki-vaizdus – kaipmat lioviaus politikuot.

5.

Nuo sausio pirmos vėl kvaišinuos. O kaip kitaip! Kol natūraliai nukvaišiu su metais, praeis dar gal dešimtmetis. Kaip tiek ištvėrčiau?

Bepigu apie kvaišalų žalą šnekėti tiems, kurie nukvaišta savaime ar tokie yra jau iš prigimties. Ne visiems taip pasiseka.

Pasiryžus kvaišintis, svarbu pasirinkti tinkamą kvaišalų rūšį. Labiausiai kvaišina valdžia, o kad aš noriu būti tik puskvaišis, tai renkuosi šampaną.

Nusprendęs, kad kiekviena diena turi būti kaip šventė, – šampaną geriu kasdien.

Aišku, per šventes nedirbu. Kad žmonai būtų aiškiau, kam-bary iškėliau vėliavą. O kai ta vis tiek ėmė negražiai kalbėt, iš-kviečiau policiją.

– Klaupkitės! – sušukau.

Policininkai atsiklaupė. Išventinau juos į riterius.

Paskui surengėm turnyrą, ir vyresnysis policininkas laimėjo mano žmoną.

Taigi, laimėjau ir aš.

K. Kaip sekėsi rašyti?

J. E. Gerai. Bet, aišku, stengiausi, kad nebūtų pernelyg gerai. Mat jei perskaitę knygą visi tik skėsčios rankom: „Geriau jau nebegali būti!“, tai kitos mano knygos nebeskaitys. Aš noriu palikti viltį.

K. Ką reikėtų žinoti žmonėms, kurie Jūsų knygą atsivers pirmąsyk?

J. E. Žmonės gali nieko nežinoti. Viskas jiems ten bus paaiškinta.

K. Ką daryti tiems, kurie knygos nespės įsigyti?

J. E. Nieko nebepadarysi. Teks susitaikyti su mintimi, kad gyvenimas praėjo pro šalį.

knyga, kuri pakeis
Jūsų charakterį,
gyvenimo būdą,
o gal net
gyvenamąją
vietą

ISBN 978-609-466-441-0

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt